

**ПОЛУЧЕНИ КОМЕНТАРИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ПО КОНЦЕПЦИЯТА
ЗА ПРОМЕНИ В ЗАКОНА ЗА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ОБЕДИНЯВАНЕ
НА ВИСШИ УЧИЛИЩА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

№	ПРЕДЛОЖЕНИЕ	КОМЕНТАР
1	Висше училище по телекомуникации и пощи – София	
	<p>В този смисъл считаме, че подходът за реализирането на идеята следва да включва следните етапи:</p> <p>1. Създаване на хоризонтални връзки между отделните висши училища чрез обученията по съвместни програми, споделяне на ресурси между преподаватели, промотиране на интердисциплинарния подход и др., чрез отчитането на тези елементи като задължителни в акредитацията, задачите, определени от държавата в договорите на ректорите, рейтингова система и др. механизми за въздействие от страна на държавата;</p> <p>2. регламентиране на процедура по преобразуване на висши училища в Закона за висше образование, каквато регламентация понастоящем липсва и още по-важно – на процедура по финансово и организационно оздравяване на висши училища, които вследствие на неизпълнение на изискванията за водене на разумна политика са допуснали да изпаднат в положение акумулираните от тях средства да не могат да покрият нуждите по издръжката им;</p> <p>3. Създаване на възможност за създаване на консорциуми за висше образование на вертикален принцип. Пропускането на първите две стъпки и акцентирането единствено</p>	<p>1. Създаването на хоризонтални връзки по описания в т. 1 начин е възможно и при настоящата нормативна уредба. Нещо повече, през последните години то е подкрепяно финансово и организационно от държавата под различни форми, вкл. програмите за модернизация на висшето образование, националните научни програми, националната пътна карта за научна инфраструктура, центровете за върхови постижения и за компетентност, финансирани със стотици милиони левове от националния бюджет и чрез ОП НОИР. Настоящата концепция цели да допълни съществуващите форми на сътрудничество с качествено нов подход, използван широко в икономически по-развитите държави, но нерегламентиран понастоящем в България.</p> <p>2. Описаната тема е обект на Глава трета от ЗВО „Видове висши училища, откриване, преобразуване и закриване“. Използвайки съответните нормативни разпоредби са преобразувани през последните години няколко висши училища, едно от които е ВУТП. По отношение на процедурите за финансово и организационно оздравяване – държавата трябва да предлага превантивни мерки за избягване на ситуации, налагащи финансово и организационно оздравяване на ВУ (предлаганата концепция има такова измерение), а не да бъде задължена да отстранява нередности, допуснати поради лош мениджмънт от ректорите и от академичните ръководства.</p> <p>3. Предлаганата концепция е именно насочена към „създаване на консорциуми за висше</p>

<p>върху създаване на квазихолдингови структури за висше образование на вертикален принцип нарушава естествения ход на тези процеси и би било неефективно – в законодателството има достатъчно примери за т.нар. „мъртви” законови текстове, които формално съществуват, но поради непригодеността си към изискванията на реалния живот, не се прилагат.</p>	<p>образование на вертикален принцип“. Предишните стъпки са вече регламентирани и подпомагани от държавата, както е описано в отговорите на т. 1 и 2 по-горе.</p> <p>Самият факт, че в развитие държави този тип структури се използват широко, показва, че те имат своите предимства, както са описани в концепцията на базата на международния опит. Няма как да се разбере дали тези текстове ще бъдат „мъртви“ без концепцията да бъде конкретизирана и обсъдена публично и без да се прецизират текстовете на ЗВО, които регламентират този тип структури.</p>
<p>4. Опасенията ни са, че е възможно да се стигне до подобна ситуация и в това отношение.</p> <p>Много по-голям смисъл би имало в създаването на механизъм, който да насърчи висшите училища да се откажат от съществуващите свои факултети и катедри в неспецифични за основния им профил професионални направления и по този начин да се концентрират в ролята си на образователни или научноизследователски структури в областите, където безспорно имат успехи, отколкото да се търси съкращаването на тези структури с предложени в концепцията подход.</p>	<p>4. Академичната автономия позволява поставеният въпрос да бъде решен изцяло от самите висши училища, стига те да направят адекватен анализ на собствената си структура и да проявяват гъвкавост и предприемчивост при вземане на решения за тяхното развитие. Съществуващата нормативна уредба дава пълна възможност на ВУ да осъществят предлаганата в тази точка дейност, но те рядко се възползват от нея.</p>
<p>5. Що се отнася до чисто юридическата конструкция на предложената от Вас промяна, считаме, че тя е свързана с промени в поне няколко различни нормативни акта, не отчита пълната липса на регламентация в ЗВО на юридическия носител на частните университети, което означава и внасяне на съответните изменения в ТЗ и ЗЮЛНЦ при евентуално допускане на подобни трансформации, ред промени в подзаконовите нормативни актове и вътрешните правилници на НАОА и</p>	<p>5. Нормално е да се променят и свързаните нормативни актове, каквато е и сега действащата практика. Колкото до частните висши училища, те функционират при едни и същи законови разпоредби и тяхното доброволно обединение помежду им не би следвало да създаде специфични проблеми. Обратно, проблеми биха възникнали при обединяване на частни и държавни висши училища в един консорциум. За да се избегнат подобни усложнения, тази възможност не е разгледана в концепцията.</p> <p>Наистина, предлаганата структура създава едно допълнително ниво на ръководство и</p>

	<p>др. административни структури с компетентност по тези въпроси. Това е огромна по обем работа и следва да бъде проведена с мисъл, че евентуално допускане на грешки би довело до блокиране на работата на университетите.</p> <p>Предлаганата структура не би улеснила, а би създала повече нормативно-бюрократични и финансови проблеми във висшите училища.</p>	<p>администрация, но свързаните усложнения биха могли многократно да се компенсират от създадените нови възможности за устойчиво съвместно обучение, споделяне на преподаватели и материална база, споделяне на административни и други услуги, участие в по-мощни национални и международни проекти, съвместни научни изследвания, възможност за привличане на повече студенти (вкл. чуждестранни) поради по-добра видимост и други предимства, които имат положителни финансови измерения.</p>
	<p>б.В това отношение следва да направите преценка доколко предлаганата концепция е актуална за висшето образование на фона на липсата на регламентация на видовете висши училища, на механизма за финансирането им и присъствието им в рейтинговата система и т. н.</p>	<p>б.Това са допълващи се, а не противоречащи си теми. Само като пример, някои висши училища, които сега не покриват критериите за изследователски, биха могли при обединение да ги покрият и така да избегнат необходимостта да бъдат дефинирани като образователни (с произтичащите от това последствия). Успоредно трябва да се работи и по другите мерки, заложи в Стратегията за развитие на висшето образование.</p>
<p>2</p>	<p>Лесотехнически университет – София</p>	
	<p>Лесотехническият университет не възразява срещу предложената от МОН концепция за промени в ЗВО за обединяване на висшите училища в България на доброволен принцип, но счита, че отделни части от нея са необосновани, основаващи се на неправилни и избирателни заключения от направения от ИПИ анализ, относно ефекта на обединение на висши училища в Европа и света, Очакваните ефекти са хипотетични и пожелателни и не се базират на конкретен задълбочен анализ. Представената концепция съдържа противоречия със „Стратегията за развитие на висшето образование в Р. България“ за периода 2021-2030 г. и представлява значим риск за влошаване на висшето образование в Р. България</p>	<p>Тези твърдения не са верни, както е аргументирано в отговорите по-долу.</p>

<p>В подкрепа на становището могат да бъдат изтъкнати следните аргументи:</p> <p>1. В заглавието на концепцията се визират „висшите училища”, което предполага, че всички висши училища следва да се обединяват. Това е в противоречие на изтъкнатото, че обединението ще става на доброволен принцип.</p> <p>2. В рубриката „Кратко въведение“ се посочва, като аргумент за обединяването необходимостта от „ускорено развитие на дигиталните технологии“. В концепцията няма анализ и аргументи, как обединяването ще допринесе за постигането на тази цел.</p> <p>3. Прави се обобщение, че „Стратегическите визии на висшите училища по отношение на основните им функции, свързани с образованието и обучението, с развитието на фундаментални и приложни научни изследвания, иновациите и предприемаческите умения и със социалните отговорности на висшите училища (включително национална, регионална и европейска) изостават в голяма степен от изискванията на новите реалности”. Това не се отнася за част от висшите училища, в т.ч. и за ЛТУ. Учебните планове в ЛТУ се обсъждат с потенциалните работодатели и тяхното мнение се взема предвид при периодичните актуализации. Практическото обучение в ЛТУ е съществен дял от цялостното обучение за всички специалности.</p> <p>4. Сътрудничеството с други образователни институции е добре развито в ЛТУ под различни форми: напр. разработване на съвместни магистърски програми в рамките на</p>	<p>1. Заглавието е коригирано, за да се избегне двусмислие.</p> <p>2. Ускореното развитие на дигиталните технологии изисква сериозни инвестиции, които в публичните висши училища се осигуряват главно от държавния бюджет и чрез европейски публични фондове. Обединяването на висши училища и споделянето на обща материална база би позволило по-ефективно използване на съответните публични средства.</p> <p>3. Както се вижда от коментара на ЛТУ, положително е (само)оценено развитието на учебните планове и практическото обучение на студентите от гледна точка на връзката с работодателите. ЛТУ не се отличава с особено висока степен на развитие на научните изследвания (фундаментални и приложни), които са важна съставна част на съвременното качествено висше образование – виж например критериите за класиране на университетите в международните класации. Както обучението, така и научните изследвания на високо ниво изискват сериозни инвестиции в модерни зали, лаборатории, дигитални системи и друга присъща инфраструктура, както и от преподаватели с най-висока подготовка. Споделянето на материална база и на преподаватели от обединените висши училища би могло да повиши качеството на обучението и на научните изследвания, както и да повиши ефективността на използваните публични средства.</p> <p>4. Тази форма на сътрудничество е създадена и финансово подкрепена от МОН чрез ОП НОИР. Предстои да видим дали тя ще е устойчива след спиране на целевото финансиране от страна на държавата. Има</p>
---	--

<p>проекта „Модернизация на висшето образование по устойчиво използване на природните ресурси в България”, по който си партнира с 4 университета в България.</p> <p>5. В рубриката „Международна практика” се изтъкват положителни примери за сливане на Университети, но са спестени отрицателите примери и тези, при които липсва ефект или ефектът е нетраен.</p> <p>6. В рубриката „Мисия” се цитира „Стратегията за развитие на висшето образование в Р. България” за периода 2021-2030 г. „за развитие на диференцирана и гъвкава система от висши училища“ — което не кореспондира с идеята за обединяване.</p> <p>7. В рубриката „Мисия“ основателно се посочва, че „задълбочаващите се проблеми във висшите училища са свързани със затруднено финансиране, поддръжка и възпроизводство на инфраструктура, демографски проблеми, недостатъчни инвестиции и др.“. Финансирането, в т.ч. за инфраструктура във висшите училища вече десетки години е крайно недостатъчно. Потвърждение на това е фактът, че на базата на отделени средства като процент от БВП за висше образование и наука България е на едно от последните места в Европа. За съжаление в обсъждания документ няма индикации за промяна в държавната политика в това отношение. Липсва аргументация как евентуални обединения ще доведат до адекватно финансиране. През годините в някои висши училища и по-конкретно в ЛТУ беше направена оптимизация на администрацията, на учебните</p>	<p>опасност сътрудничеството да спре заедно с изпълнението на проекта. Една от основните цели на предлаганото обединение от нов тип е да създаде много по-устойчиви връзки между партниращите си висши училища.</p> <p>5. В анализа, представен от ИПИ, са описани ясно и рисковете, които са забелязани при използването на различни подходи за обединяване на висши училища. Предлаганата концепция е обмислена така, че да минимизира съответните рискове, например използвайки принципа на доброволността.</p> <p>6. В Стратегията е описана идеята за създаване на консорциуми от висши училища. В предлаганата концепция терминът „консорциуми“ е заменена със сходния по смисъл термин „обединения“.</p> <p>7. Финансирането на инфраструктура във фрагментирана система е неефективно. Концепцията има за цел да създаде работещ механизъм за мащабни инфраструктурни инвестиции с дълготраен ефект и максимално висока ефективност.</p> <p>Нарастването на финансирането в сферата на висшето образование и науката изисква ясни мерки за осигуряване на по-високо качество на обучението и на научната дейност и на по-висока ефективност на вложените средства. Именно в тази посока са насочени усилията на настоящия екип в МОН.</p> <p>По-голямо финансиране може да бъде осигурено там, където има ясна връзка между инвестираните средства и ясно поети ангажименти за по-високи резултати в образователната и научната дейност. В концепцията е предвидена възможността за финансиране от държавата на част от дейностите, свързани с процеса на обединяване, например за създаване на обща</p>
---	--

<p>планове, което доведе до редукция на числения състав, в т.ч. и на преподавателските кадри. Липсата на финансов стимул доведе до отлив на желаещи да се занимават с наука и с преподавателска дейност. Всичко това се отразява негативно на мотивацията и качеството, както на новопостъпващите на работа, така и на колегията с необходимия опит и компетенции. За съжаление в концепцията не става ясно как ще бъде решен този основополагащ проблем.</p> <p>8. В този контекст терминът „доброволното“ сдружение, акцентирано в рубриката „Обща цел“ не очертава перспективи и не предполага желание за обединяване. Вече беше изтъкнато, че част от висшите училища си сътрудничат, там където е възможно и целесъобразно.</p> <p>9. Общата цел би била смислена само, ако ще се обединяват ВУ със сходна специфика (обучаващи по едни и същи ПН), но с риск да се загуби конкуренцията.</p> <p>10. В рубриката „Визията“ обединяването стои като самоцел, без да се дава сметка, че ВУ могат да постигат „съвместното обучение, съвместни учебни програми, споделяне на академичния състав, създаване на нови общи инфраструктури и споделяне на съществуващите“ — не като се обединят някои, а като си сътрудничат с подходящите ВУ — различни в отделните случаи. Принципът за доброволност се приветства, но прозира инструментът за икономическа принуда.</p> <p>11. Една от афишираните „специфични цели с академична насоченост“ за „сътрудничество и</p>	<p>инфраструктура (учебна, научна, спортна, общежития, кампуси и др.).</p> <p>8. Има много положителни примери за сливане на висши училища в страната и в чужбина. В България могат да се припомнят примерите с Тракийския университет – Стара Загора и Русенския университет. От чужбина наскоро беше представен на семинар в София изключително успешният пример с Университета в Аалто, Финландия. Разбира се, че не всички примери на сливания са с очаквания резултат, но опитът е очертал основните рискове, които са избегнати (доколкото е възможно) в предложената концепция.</p> <p>9. Това твърдение не е вярно. Университетът в Аалто е сформирани от обединение на три висши училища със съвсем различен профил – инженерен, изкуства и икономика именно за да се осигури синергия между тези различни области.</p> <p>10. Не е налично противоречие, защото идеята на обединението е именно тази – да създаде нови допълнителни възможности за сътрудничество и да повиши конкурентоспособността, гъвкавостта и видимостта на различните участници в системата.</p> <p>11. По отношение на програмата „Модернизация ...“ виж отговора на точка 4 по-горе.</p>
--	---

<p>споделяне на преподавателски ресурс, чрез разработване на съвместни учебни програми” вече е постигната от част от висшите училища, работещи по цитирания проект за „Модернизация на висшето образование”. Анализът на международния опит не потвърждава еднозначно „повишаване на международната видимост на висшето училище”, напротив — преобладават примерите за липса или несъществен ефект в това отношение.</p> <p>12. Специфичната цел с финансова насоченост „повишаване на финансовите приходи от увеличения брой студенти” е изцяло пожелателна и не е подкрепена с примери или задълбочен анализ.</p> <p>13. „Оптимизирането на дублиращи се дейности и учебни програми” чрез обединяване на университети със сходни специалности ще има обратен ефект. Ще се елиминира сега съществуващата конкуренция за предоставяне на по-качествена образователна услуга и ще липсва кандидат-студентите от избор, формиран от информацията за рейтинга на професионалните направления, предоставяна от рейтинговата система.</p> <p>14. Специфичната цел „право на свободно определяне на съвместното обучение, съвместни учебни програми, споделяне на академичния състав, създаване на нови инфраструктури и споделяне на съществуващите“ е в разрез с досегашната политика на МОН едно лице да може да участва в акредитацията само на едно висше училище.</p>	<p>По отношение на международната видимост има редица примери за повишаване на класирането на обединените висши училища в международните класации и даже за първа поява на висши училища в тези класации след обединяването им с други, по-големи от тях. Обединенията на френските университети са добре известен пример в това отношение.</p> <p>12. Изборът на кандидат-студентите често се определя от „престиж“, „известност“ и други подобни характеристики на висшите училища. Следователно повишаването на видимостта е свързано с повече възможности за привличане на студенти, вкл. и от чужбина.</p> <p>13. Всеки конкретен случай трябва да се анализира спрямо възможните ползи и рискове и да се търси оптимална степен на функционална допълняемост и синергия, като се отчита и ефективността на инвестираните публични средства. По логиката на изказаната от ЛТУ – София гледна точка, която абсолютизира ползата от конкуренцията, би трябвало всички висши училища да се конкурират във всички области, за да има максимална конкуренция.</p> <p>14. Ако един (споделен) преподавател може да обучава студенти в няколко обединени висши училища като част от обща координирана политика между тях, това не създава проблеми по отношение на качеството на обучението. Изискването „едно лице да може да участва в акредитацията само на едно висше училище“ е предизвикано именно от липсата на координация и (понякога) фиктивното записване на даден преподавател, за да се осигури акредитация.</p>
---	---

<p>15. Представените части за „Характеристиките ...“, „Органите за управление ...“, „Финанси“ предвещават допълнителни финансови, материални и човешки ресурси, тромава и дублираща административна дейност.</p> <p>16. „Очакваните резултати“ повтарят неаргументирани твърдения - за по-голяма видимост, привличане на повече студенти и инвеститори и се добавят позиции, които са в противоречие, свързани с постигане на по-широко териториално покритие с академични структури, подпомагане на борбата с демографската криза и с регионалните различия.</p> <p>17. „Прекратяването“ и „Последици при прекратяването“ — припомнят подобни временни уедрени структури — останали в историята ни като инструменти за източване и ликвидация.</p> <p>Смятаме, че МОН трябва да съсредоточи усилията си за решаване на актуалните лимитиращи развитието на ВО проблеми, например:</p> <p>По предложенията</p> <p>1. Подобряване на училищното образование, за да постъпват във ВУ кандидати с достатъчна подготвеност, за да бъдат способни да се обучават в академична среда;</p>	<p>15. Част от описаните дейности може да са споделени за обединените ВУ, което със съвременните дигитални системи за административно и финансово обслужване би могло да намали част от общата административна дейност и свързаните с нея разходи.</p> <p>16. Има достатъчно аргументи, които да показват потенциални ползи от обединението – както от международната, така и от българската практика. По отношение на териториалното покритие, много по-ефективно би било да се създаде координирана структура в даден регион (напр. Северозападния), отколкото да се създадат множество некоординирани помежду си филиали на различни ВУ.</p> <p>17. Необходимо е да се предвиди режим на прекратяване. Не виждаме алтернативно предложение.</p> <p>1. МОН работи системно по тази задача и са предприети редица реални стъпки. Част от тези стъпки пряко засягат прехода между средното и висшето образование:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Създаване на двустепенна гимназиална структура, което е обвързано пряко с придобиване на задълбочени компетентности в определени научни и/или приложни области. Втората гимназиална степен по същността си е предуниверситетска подготовка; • Възможности за съвместно разработване на избираеми модули между учители и преподаватели във висши училища за осъществяване на плавен преход от училищна към академична среда; • Вдигане на прага за успешно полагане на държавните зрелостни изпити и съответно за
--	--

<p>2. В ЗВО да се направят промени, които да стабилизират ВУ в ситуацията на намаляващ брой кандидати и студенти и дефицит на преподаватели, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разкриване на възможности за съвместно обучение (споделяне на преподавателски ресурс), без обединяване; - възможност за провеждане на конкурси за академични длъжности по всички дисциплини от учебните планове на акредитираните ПН, за да има приемственост и поддържане на качеството на преподавателите; - да се опростят процедурите и критериите за акредитация, за да имат преподавателите повече време за присъщите им дейности; да се 	<p>получаване на диплома за средно образование от 23 т. на 30 т. от максимално 100 т., което повишава изискванията към зрелостниците, които искат да продължат образованието си във висше училище;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Включване в ДЗИ на повече въпроси и казуси, ориентирани към умения за комплексна грамотност, критично мислене и прилагане на наученото в нова и непозната ситуация от практиката. <p>В същото време сме в процес на преглед и актуализация на учебните програми по общообразователните предмети за 1.-10. клас с цел по-добро адаптиране на учебното съдържание към възрастта на учениците и поставяне на акцент върху ключови умения, повече упражнения и осъществяване на междупредметни връзки. След приключване на процеса се очаква да се утвърдят изменения в учебни програми и учебниците, което би рефлектирало както върху подготовката и квалификацията на учителите, така и върху образователните ресурси и средата. А това е важна крачка към подобряване на уменията на младите хора и по-добрата им подготвеност за обучение в академична среда и за пазара на труда.</p> <p>2. Предлаганата концепция е насочена именно към „стабилизиране на ВУ в ситуацията на намаляващ брой кандидати и студенти и дефицит на преподаватели“.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Разкрити са такива възможности и се финансират вече от държавата. Но те няма да са достатъчни предвид фрагментираната система на ВО. - Това вече е възможно с предложените от настоящия екип в МОН промени в ЗВО, които бяха приети в 47-то НС. - НАОА е самостоятелна агенция към МС, която не е на подчинение на МОН. През настоящата календарна година бяха осигурени 40 млн. лв. допълнително за субсидиране на
---	---

	<p>осигури адекватно ниво на заплащане, за да има интерес към преподавателските длъжности във ВУ.</p>	<p>обучението и за увеличаване на възнагражденията във ВУ. Допълнително покачване на нивото на заплащане може да се търси при наличие на работещи системи за контрол на качеството, вкл. системи за академично израстване, атестиране на преподавателите и следакредитационно оценяване. Нежеланието на част от ректорите да подкрепят усилията на МОН за усъвършенстване на системите за повишаване на качеството пряко рефлектират върху възможностите за по-добро финансиране на ВО.</p>
<p>3</p>	<p>СЪВЕТ НА РЕКТОРИТЕ НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ</p>	
	<p>1.В дадения изключително кратък срок от получаването от наша страна на официално писмо от МОН Ви представяме настоящите бележки, които нямат характер на окончателно официално становище на Съвета на ректорите, заради невъзможността подобен въпрос да бъде детайлно обсъден и анализиран и да бъдат взети съответните решения, отчитащи мнението на всички негови членове.</p> <p>2.Съветът на ректорите има намерение да изготви свой анализ, основан на експертна оценка на ефективността на подобна идея, съответствието и с текстовете на стратегическите документи, определящи развитието на системата на висшето образование в Република България, както и необходимите ресурси и усилия за осъществяването и, който ще бъде представен както на Вас, така и на широката общественост.</p> <p>3.Считаме, че до съпоставянето на двете гледни точки, базирани на ясно проверима и публично верифицирана предварителна информация, последващото и</p>	<p>1. Концепцията е представена с молба за бележки, предложения и коментари преди да бъде качена за обществено обсъждане. Предвидено е публикуването ѝ с цел получаване на становища от академичната общност и широката общественост. Съветът на ректорите с оглед на неговите функции ще има възможност да представи становището си в хода на общественото обсъждане.</p> <p>2. Приветстваме тази инициатива, стига тя да бъде основана на обективна оценка на възможностите и рисковете.</p> <p>3.Целта на материала е именно стартиране на обсъждане от широка аудитория, вкл. и неакадемична, а представляваща и други заинтересовани страни, напр. работодатели и ресорни министерства.</p>

<p>обсъждане от широка и далеч не само академична аудитория, би било спорно и неефективно да се пристъпва към действия по реализирането на представената концепция.</p> <p>4.В получения от нас анализ правят впечатления някои явни неточности и изкривяване на първичната информация, което е предпоставка за погрешно изграждане на последващи изводи — например твърдението, че актуалните текстове на Закона за висшето образование, съдържат правила за преобразуване на висши училища под формата на вливане и сливане.</p> <p>Точно обратно е действителното положение - съществен недостатък на ЗВО в настоящата му редакция е именно липсата на дефиниции на понятието „преобразуване”, такава има единствено на понятието „преименуване”. Този термин се използва в нормативните текстове, но неговото съдържание остава неопределено и при липсата на правила за осъществяване на подобни процедури, той се схваща в практиката по-скоро единствено като възможност висше училище или специализиран колеж от един вид да се превърне във висше училище от друг, каквито примери има в миналото.</p> <p>5.Дадените като основа на анализа примери за успешни обединения в международен план далеч не са доказали до такава степен своята ефективност и устойчивост на положителното въздействие, което да обоснове приемането им за аксиоматична предпоставка за правенето на категорични изводи в една или друга посока.</p> <p>6.На практика от представените правни характеристики на</p>	<p>4. Липсата на легална дефиниция на понятието „преобразуване“ не е основание да се приеме, че в ЗВО липсва уредба на този въпрос. В правната доктрина е безспорно, че основните форми на преобразуване на юридическите лица са сливане, вливане, отделяне разделяне. Според чл. 37 от Указ № 883 за прилагане на Закона за нормативните актове думи или изрази с утвърдено правно значение се използват в един и същ смисъл във всички нормативни актове, а легална дефиниция се включва в акта, ако се налага отклонение от общоприетия смисъл на дума или израз. ЗВО съдържа основна уредба на преобразуването на висши училища (чл. 9, ал. 2, т. 1, ал. 3, т. 2 и 3; чл. 10, ал. 2, т. 1, чл. 11, ал. 4; чл. 15, чл. 75, ал. 4, чл. 77, ал. 2, т. 1; чл. 81, т. 4; чл. 85, ал. 1, т. 3 и др.)</p> <p>5. Българската практика дава примери за обединения (сливания) на висши училища и колежи, които отчитат силни положителни резултати през настоящия период (напр. Тракийски Университет - Стара Загора, Русенски Университет). Ако становището на Съвета на Ректорите е да се сливат, а не обединяват по предложения подход висши училища, това становище може да бъде изказано в хода на общественото обсъждане.</p> <p>6. Аналогията с холдинговото дружество по Търговския закон не е уместна, тъй като</p>
---	--

<p>предлаганите обединения е видно, че това биха представлявали квазихолдингови двустепенни структури с широко изместване на управленските правомощия от съставните юридически субекти настоящите висши училища към дружеството-майка (обединение). Дружеството-майка (обединението) би следвало да е юридическо лице <i>suī generis</i>, нововъведено в нашия правен ред, което ще е огромно допълнително предизвикателство за законодателя при формулиране на неговите белези и компетентност. Обръщаме внимание, че обединения създават не хоризонтални, а вертикални връзки между участващите в него субекти, което категорично не кореспондира със заявения принцип на доброволност при учредяването, участието и евентуалното им прекратяване.</p> <p>Основен белег на холдинговите структури е пълната загуба на икономическа и организационна идентичност на дъщерните субекти и възможност за оперативно вземане на решенията за политиката и управлението им на ниво съответното юридическо лице чрез делегиране на тези функции на дружеството-майка (обединението). Съставните субекти имат единствено формална юридическа идентичност без възможност да определят независимо своите управленски решения.</p> <p>7. Не виждаме в действащата Стратегия за развитие на висшето образование в Република България за периода 2021 – 2030 година цели, дейности и мерки, които да дават опора на подобна законодателна концепция. Точно обратното — в цел 10 „Подобряване на структурата</p>	<p>основна цел на холдинговото дружество е търговска - да участва в други дружества (чрез участие в капитала) или да участва или контролира тяхното управление. Участието в капитала или възможността на холдинговото дружество да определя повече от половината от членовете на управителните органи на дъщерните дружества до голяма степен влияе върху икономическата независимост на дъщерните дружества, но тези отношения са на плоскостта на търговското право и уредбата на Търговския закон отчита характера на тези обществените отношения.</p> <p>Обединението е доброволно сдружение на висши училища за общо управление и координация и осъществяване на съвместна учебна, научна, художествено творческа и друга дейност, съответстваща на спецификата на съставните висши училища. Специалната уредба в ЗВО следва да отчита характера на тези отношения и да бъде построена върху принципи, различни от установените в Търговския закон, включително и върху декларирания принцип на доброволност. В законовата уредба следва да бъде проведен онзи баланс между правомощията и дейността на съставните висши училища и Обединението, който да осигури постигането на общите и специфични цели на обединяването, при отчитане на правата и интересите на съставните висши училища.</p> <p>7. Предложената концепция се основава именно на принципа на доброволното обединение, като представя визия за структура, която до момента не е регламентирана в ЗВО. Обратно, „доброволните хоризонтални алианси и консорциуми, голяма част от които по правило са неправосубектни“ и сега са</p>
--	--

<p>и ефикасността на висшето образование“, в мярка 10.1.6. е посочено „стимулиране на обединяването на висши училища (вкл. институти на БАН и ССА) на доброволен принцип и създаването на консорциуми за висше образование“.</p> <p>В публичното представяне на подобни идеи следва да се внесе терминологична яснота, за да не бъде въведена в заблуждение широката аудитория от неспециалисти, че предложената концепция за обединяване съответства на заложените цели в стратегията, защото доброволните хоризонтални алианси и консорциуми, голяма част от които по правило са неправосубектни имат малко общо с предложената в този и вид идея.</p> <p>В заключение заявяваме готовността си за диалог по представените идеи, като молим Министерството на образованието и науката да направи допълнителна преценка на приоритетите си по отношение предлаганите бъдещи законодателни промени, които следва да съвпадат с далеч по-належащото отстраняване на съществуващи несъвършенства в настоящата нормативна рамка, които в определени области блокират работата на университетите. В тази посока след вътрешно обсъждане ще предложим своите идеи за решения.</p>	<p>възможни в съществуващата правна рамка. Следователно, предлаганата концепция допълва съществуващите възможности, а не е тяхна алтернатива.</p> <p>Настоящото ръководство на МОН предложи редица промени в ЗВО и ЗРАС, които наскоро бяха приети от 47-то НС и по този начин разрешиха много проблеми, натрупани през последните години. Готови сме да обсъждаме със Съвета на Ректорите и техните предложения за бъдещи промени в нормативната база.</p>
--	---